

Lidský hlas

Kámen i hvězda nevnučují nám svou hudbu,
květiny jsou tiché, věci až cosi zamlčují,
zvíře zapírá v sobě kvůli nám
souzvuk nevinnosti s tajemstvím,
vítr má vždycky cudnost pouhého znamení,
a co je zpěv, vědí jen oněmlí ptáci,
který jsi na Štědrý den hodil nevymlácený
snop.

Stačí jim být, a to je nevýslovné. Ale my,
my máme strach, a nejen ve tmě,
ale i za úrodného světla
nevidíme svého bližního
a zděšení až k zuřivému zaklínání
křičíme: „Jsi tady? Mluv?“

Vladimír Holan

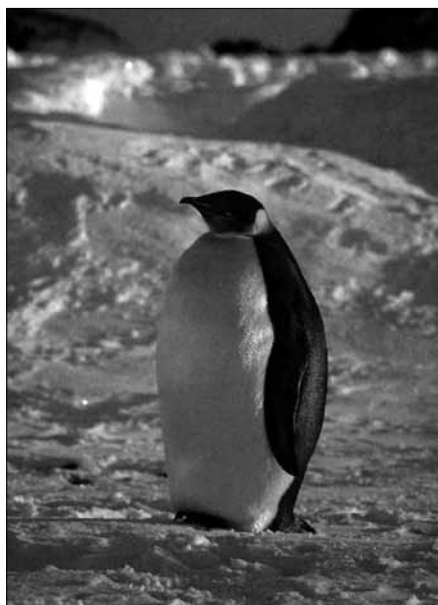

Foto: ing. Petr Lumpe

Úvodem

Rozloučení s Václavem Havlem bylo důstojné. Nebyl po smrti poplíván jako Karel Čapek; není válka. Ledaskdo si ho chtěl přivlastnit. Tón hlasu řečníků může ledacos prozradit. Přátelství se pozná v nouzi. Kdo chtěl, měl dost času se od V. Havla něco naučit.

(Katolickým dušičkám vytýkajícím V. Havlovi, že nechodil do kostela, odpovídám: „To je tím, že nepotkal mě nebo vás, hned by k nám chtěl patřit; a k úmrtnímu loži by někoho z nás dvou určitě pozval“. Na adresu anonymních pomluvačů V.H. říkám: „Od zvratků se odvracím, aniž zkoumám, pocházejí-li od opilce nebo postiženého“.)

S nízkým počtem katolíků ze sčítání obyvatel pravidelně žonglujeme, přiznávat chyby je obtížné. Už jsme vděční i za ty, které dvakrát přinesli do kostela, při křtu a pak v truhle. Na druhé straně křesťanům nekatolickým odmítáme status církve.

Zase budeme do Vatikánu posílat počty pokřtěných, pohřbených do země nebo spálených, kolik bylo dětí u 1. svatého přijímání (nehlásí se, kolik jich bylo zároveň u posledního přijímání), kolik sv. hostií bylo podáno, kolik dětí chodí do náboženství ...

Václav Havel oslovil dost přemýšlivých lidí - bez frází.

/v

JSME JEDNIČKA...

V lednu se modlíme za jednotu křesťanů. Před 2. vatikánským koncilem se to jmenovalo „unionismus“: římskokatolická církev je jedinou cestou ke spáse. Všichni ostatní žijí v bludu, mají odložit své falešné mylné náboženství a podrobit se papeži. Koncil však nastolil „ekumenismus“: lidé rozbili zlatonosný kámen pravdy, každý si odnesl jeho kus i se zlatem. Musíme se dát dohromady, aby nikomu nic nechybělo. Co máme my, nemají oni, co mají oni, nemáme my. Zdálo by se, že je tak vše vyřešeno, a to podle příkladu Krista samého. On dával „pravověrným“ Židům za příklad jimi opovrhované lidi: Samařany, Syrofeničanku, pohany. Jenže pyšný pán Středověk se pasoval nad Krista: my jsme jediní praví! A připodobnil se tím farizeům. A hle – 50 let po Koncilu tu máme zase vyznavače unionismu (viz Parlamentní listy – Semín – 3.7.2011, nebo časopis „Světlo“ 1993 – 2011). Modlíme se za jednotu jsouce sami rozdělení. Zase někdo určuje, kde vane Duch svatý a kde ne. Jenže Ježíš řekl, že vane kam chce, a my ho chtě-nechtě najdeme i pod ji-

nou střechem než jen pod tou naší.

Abychom nebyli pokrytci, ale žili v pravdě: země, tzv. katolické – Itálie, Francie a Španělsko – propadly komunismu; navíc Itálie, Španělsko a Portugalsko fašismu. Ještě dnes je každý čtvrtý italský katolík členem komunistické strany. Proč se to nestalo v zemích protestantských?

Dne 2.12. 2011 byl zveřejněn index korupce v EU. Takřka čisté jsou protestantské země i anglikánská Austrálie. Zato zle jsou na tom země tzv. katolické (raději nejmenuji). Modleme se tedy my katolíci za jednotu ve velké pokoře – a s díky za Koncil. *Jan Rybář*

„Celý život doplácel na svou mimořádnost: česká malost mu nikdy neodpustila, že je příliš chytrý, příliš aktivní, příliš úspěšný; za to, že se nedal přivázat ke kůlu některého z absoluten, měl to špatně u všech; konec jeho kariéry provázely gejzíry škodolibosti; a jeho český osud byl dovršen tím, kým a ve jménu čeho byl mustrován i po své smrti.“

*Literární historik Jiří Opelík
o Karlu Čapkovi. XII.2011*

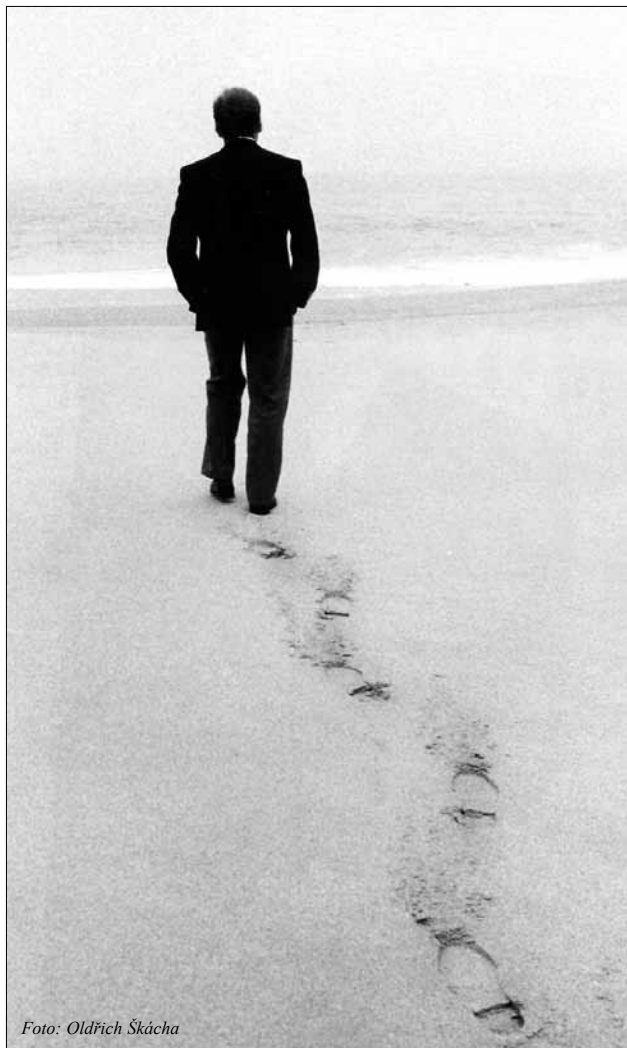

Foto: Oldřich Škacha

Zpráva z pochodu aneb Potlesk pro VH

Co to píšu, je středa odpoledne, počasí je už kupodivu ošklivé, ale ráno, tak od osmi do desíti, bylo pěkné. Dokonce asi tak čtyřicet minut svítlo zimní sluníčko a to se zrovna šlo nahoru Nerudovou ulicí a nad ní se vypínaly ty příhradní paláce, které na zimním modrém nebi vypadají jako nikde jinde na světě. Tedy krásně a strašidelně zároveň.

Já jsem se k průvodu zařadil až na Karlově mostě. Myslel jsem, že se ta sebraná masa bude mnohem déle proplétat staroměstskými ulicemi a že třeba kus průvodu zabloudí a ty různé části se odpojí a budou se v tom labyrintu hledat, tak jsem nespíchal. Když jsem však ve čtvrt na devět došel skrz Národní třídu, jejíž nezvyklé ticho rušil jen hluk z helikoptéry, jež se vznášela někde na řekou, nad Betlémské náměstí, odkud měl průvod v osm hodin vyjít, nebyla tam ani noha a já začal mít strach, že třeba nikdo nepřišel. Vzal jsem to přes náměstí Anenské, kolem Divadla Na zábradlí, kde ve skřínce visí fotografie od Bohdana Holomíčka odhaduju tak z letošního jara. Bohdan je - tedy byl - sousem a jeden z jeho nejlepších kamarádů. A určitě nejstarší a nedůvěrnější služební dobrovolný fotograf. Hezká fotka... Ale ani tam nikdo nebyl. Až když jsem vyšel na Mosteckou uli-

ci, uviděl jsem, že směrem z Karlovy ulice kráčí rychlým krokem průvod na Karlův most, přičemž ten průvod jako by neměl konce. Prázdnota Starého města tedy byla způsobena tím, že průvod obsah ulic vysál a vcucl a celá ta masa byla nyní spořádaně vyplivována směrem k Hradu. Přišel jsem blíž a chystal se vhodně zařadit třeba nakonec. Průvod však stále nekončil. Toho jsem využil k pozorování. A bylo věru co pozorovat. Nechci, aby to znělo nějak nabubřele či elitářsky - koneckonců, já jsem zatím v tom průvodu nebyl, ja v tu chvíli stále jen pozorovatelem -, ale bylo to jak když se tam sejdou sami sympatičtí lidé, kteří měli navíc na vysvědčení až tak do sedmé třídy samé jedničky. Nebo skoro samé. Byla to přehlídka takových těch tváří, se kterými by měl člověk hned chuť začít se o něčem bavit a byl by si jistý, že by to bylo zajímavé a k něčemu. Byly to obličejové lidi, ve kterých byl takový ten druh mírnosti, chytrosti a vlídnosti,

který, jsem o tom přesvědčen, poznávali i oni v rysech toho, jehož tělo nyní vyprovázeli.

Byli to lidé, které když někde potkáte, máte většinou pocit, že je znáte nebo znáte aspoň jejich známé a víte, že oni to mají taky tak. Byli to lidé, na které máte chuť se spíš usmát, když vám šlápnu na nohu v tramvaji, protože si můžete být jisti, že oni se hned vtípně omluví. Byli to takové ti lidé, u kterých předpokládáte, že rozumějí vtípu a sami je občas dělají. Byli to lidi, kteří by pravděpodobně zase šli do demonstrací, jaké byly ty před víc než dvaceti lety (nemyslím tedy jen ty vítězné v listopadu 89), jež se konaly právě pod jménem toho muže, s kterým se dneska loučili. Byli to takové ti lidé třeba ze Škroupova náměstí z 10. prosince roku 1988, kde ten muž poprvé polověřejně promluvil do diktafonu, ovšem s tím rozdílem, že buď byli nyní o těch třidvacet let starší nebo, pokud jim těch třidvacet je teď, by tam zcela jistě tehdy šli.

Byli to lidé, o kterých jsem si skoro jistý, že nejenže nekradou, netunelují, nekorumpují a neprovádějí neplechu většího typu, ale ani neodhazují pet-lahve, natož pneumatiky podél cest, neníčí zeleň a neplaší ptactvo a třídí odpad a přispívají drobným obnosem na charitu různého typu a jsou pro cyklistiku a poznávací a šetrnou turistiku a jsou tolerantní a bez předsudků různého druhu a zajímají je

svět, k němuž jsou otevření a nebojí se ho, protože to, že jsou Češi (taky tam byli Slováci a jistě další, taky jsem si všiml velmi sympatické rodiny romské) neznamená nic jiného, než mají tuhle zemi rádi, ovšem neagresivním, otevřeným a vlídným způsobem, bez mindráků a paranoických představ, že tu zemi někdo ohrožuje, když tak jen zdejší obyvatelstvo a jeho jiní reprezentanti.

A i když by se asi ne každý označil za „pravdoláskáře“, tak zcela jistě jim to heslo nepřišlo blbě a mělké a falešné, ale rozuměli mu normálně a přirozeně, tak jak normální člověk ví, že je to lepší než opak. V tom si jistě rozuměli s tím, za nímž šli, byť s ním nemuseli o tom nikdy mluvit a ani se s ním nemuseli nikdy osobně potkat, ale v tom jim byl zcela blízký, jasný a srozumitelný. Aspoň tak se mi to jevílo.

A dále tvrdím, že se toho průvodu účastnily typově nejhezčí ženy a mladé ženy, které byly v těchto dnech v daném prostoru k zastížení. Nemyslím, že by to nutně byly sexbomby, ale byly to takové ty holky, do nichž se člověk zamilovával na střední škole a pak na ně po zbytek života se smutným úsměvem vzpomínal. Takové ty holky, které byly jak přitažlivé v těch věcech tělesných, tak se s nimi dalo kecat o knížkách, kterých často přečetly víc než vy. Myslím, že takové holky ten, za nímž teď šly, vždyjasi přitahoval a líbil se jim, čehož se mladí intelektuálové snažili aspoň trochu využít, takže se mu snažili podobat. V ideálním případě to mělo jistě populační následky a plody těchto vztahů pak ani třeba netušily, díky komu se to ocitly na světě. Tito mladíci a mladé slečny se toho průvodu jistě účastnily též.

Když jsem se tedy asi po půl hodině tohoto pozorování konečně zařadil, šel jsem v průvodu a co chvíli zdravil nějaké známé. Bylo to zvláštní, byť vlastně docela přirozené, ale vládla tam jaksi příjemná atmosféra, jako by ti lidé věděli, že ten, za nímž teď jdou, by nejspíš také extra netruchlil. Tedy všichni jistě truchlili a byli stále ještě zasaženi, ale nic nebylo tomu průvodu více cizí než nějaké sklony k patosu či sebedojímání. Nemluvalo se sice nahlas, natož aby někdo něco vykřikoval, ale - měl jsem ten pocit - že hlavní, co ty lidi spojovalo, byla důstojnost, uměřená hrdost a jistota, že člověk je tu správně, že ví, komu se tu vzdává hold a pocta. A že snad s tím to opravdu nekončí, protože si to lidé nesou v sobě a jsou rádi, že u toho mohli s tím člověkem kus života být.

Pak už jsem toho ovšem moc neviděl, stejně asi jako ostatní, neboť jsme stáli na tom svahu, jenž padá z prvního hradního nádvoří k Nerudově ulici. Všichni jsme jen tušili, že se někde směrem od Loretánského náměstí k arcibiskupskému paláci odehrává nějaký důležitý a komplikovaný vojensko-ceremoniální obřad s koňmi. Z různých náznaků (čepobití, řízné povely, zvuky pochodujících bot) se dalo odhadovat, že to může být docela zábavný proces, který by se mohl tomu, jenž

VÁCLAV HAVEL ODEŠEL TIŠE ...

z rozhovoru Jiřího Macháně

s řeholnicí Veritas Holikovou (zdravotní sestrou a psychologkou)

... Když se ohlédnete za tímto obdobím, kdy jste mohla být Václavu Havlovi nablízku – jak na vás působil, čím vás třeba obohatil?

Pan Václav Havel byl konkrétní filozof, rozhodně nebyl snilek nebo idealista, jak se mu často posouvalo se snahou znevažít některé ideály, které formuloval, hájil a stál si za nimi. Jak jsem ho mohla poznat na konci jeho života, on skutečně uvažoval také prakticky. Velmi ho zajímalo, jak žijí docela obyčejní lidé, kolik se doplácí za léky, a podobné věci. Mohla jsem tedy vidět, jak se mohou i vznešené ideály projevovat zcela prakticky v životě.

Nakolik byl Václav Havel v poslední době v kontaktu s druhými lidmi?

Rozhodně měl rád kolem sebe lidi a byly mu milé projevy sympatií těch, kteří se s ním potkávali, zastavovali ho a oslovovali, kamkoliv jsme šli. Třeba chtěli podepsat knížku nebo jenom něco sdělit – a on jim velmi pozorně naslouchal. Nebyla to žádná formalita, měl z toho opravdovou radost. A když mu třeba říkali: „Uzdravte se zase, máme vás rádi,“ odpovídal: „Děkuji, děkuji vám, vážím si toho“. Rozhodně z něho nevyzařovala ješitnost nebo nějaká panovačnost člověka, který je slavný a kterého by měli všichni jen s úctou adorat. To vůbec ne.

Co si budete nejlépe pamatovat?

Jak před ničím neuhýbal. Nebál se čelit těžkým věcem, mluvit o nich – a stejně tak se nestrachoval hovořit o smrti a umírání. Tváří v tvář všem obtížím svého zdravotního stavu se neobával konkrétně probírat svou perspektivu jak s námi, tak se svým ošetřujícím lékařem.

...

Věnoval se také duchovnímu životu?

Denně věnoval čas meditaci, kdy chtěl být sám. Tehdy nemluvil a bylo patrné, že je ponořen do četby nebo pozoruje přírodu. Mne se často ptal, zda mám vůbec čas na modlitbu, četbu Bible, jestli nemám na Hrádečku pořádek jen práci. O Bohu neřečnil a nevedl fráze, ale bral ho vážně a denně se k němu určitě obracel – už tím, jak se choval, jak přistupoval k druhým.

Doprovázela jste ho i na veřejnosti?

Ano. Říkal, že tím dává lidem najevo, že naše

byl jeho objektem, i zamlouvat.

Slunce mezitím zašlo a obloha se zakabonila. Začalo studeně pršet. Vznešený Chopinův funébrmarš zněl již zcela blízko a pak dozněl i on. Ozval potlesk, který se rychle rozšířil po celém nádvoří. Za okamžik tleskal i ten, jenž by se myslel, že se na pohřbu netleská. Ale tleská! Na pohřbu možná ne, ale Václavu Havlovi ano. *Jiří Peňás, LN, 22.12.2011*

místo je ve veřejném prostoru. Říkal také, že nepotřebuje žádnou super péči v nějakém sanatoriu, ale postačí zdravotní péče v domácím prostředí. Od začátku byl se svým osobním lékařem domluvený, že se nenechá přijmout do nemocnice a že chce zemřít doma – tím myslel Hrádeček, tedy místo, kde měl svůj existenciální domov.

Jaký byl jeho vztah k tibetskému dalajlámovi?

Chápal ho jako svého přítele, se kterým se léta znal a stýkal. Na poslední setkání s dalajlámou se připravoval už od září, kdy bylo naplánované, a velmi si přál, aby byl v natolik dobrém stavu a mohl do Prahy přijet. Když jsme po návratu z Prahy onu poslední sobotu spolu mluvili, byl moc rád, že vše dobře dopadlo a on se mohl setkat se svými přáteli.

...

Tušili jste, že se už blíží jeho poslední chvíle?

Ne, pan prezident nebyl umírající člověk. Onu poslední noc nebyl v agonii, několikrát jsme spolu mluvili, protože nemohl spát. Večer hovořil i s paní Dagmar a naplánovali si spolu Vánoce na Hrádečku. Ráno jsme pak spolu ještě hovořili, byl v dobré náladě, mluvil zřetelně a vypadal mnohem lépe než předchozí den. Zavolala jsem tak jako každé ráno jeho osobnímu lékaři - dělali jsme takovou vizitu na dálku, kdy jsem mu popsala pacientův stav a on případně trochu upravil pravidelnou medikaci. Pan prezident mi pak řekl, že by chtěl ještě chvíli spát, abych přišla za hodinu. Když jsem kolem půl desáté dorazila, viděla jsem, že se jeho dech stává mělkým. Jako zdravotní sestra jsem pochopila, že se skutečně blíží ke smrti. Zemřel ve spánku. Další nadechnutí, které jsem čekala, najednou nepřišlo. Silně to na mě zapůsobilo: jako když zhasne svíce. Prostě tiše odešel, bez nějaké úzkosti.

I tu noc a večer před smrtí byl velmi klidný a spokojený jako už dlouho ne. Přesně tak si přál umřít, neumírat dlouho – a dar dobré smrti dostal. Když o tom mluvil, říkal: „Chápu Jiřího Wolkera, který řekl, že smrt není zlá, jenom umírání.“ Chtěl, aby mohl až do konce psát a dělat obvyklé činnosti.

Zvolila jste si řeholní jméno Veritas, což znamená pravda. Glosoval to nějak Václav Havel?

Hned, když jsem se potkala a představila jsem se, pravil: „Tak vy jste Pravda!“

Čas od času se chodil k Václavu Havlovi dívat na televizní zprávy jeho sused Andrej Krob, následně spolu diskutovali a pan Krob mi řekl: „Je dobře, že jste tady s námi, alespoň zapadáte do těch pravdoláskařů ...“ A tak jsem vlastně také v tom klubu pravdoláskařů, kteří jsou často nepochopení a vysmívání. Václav Havel se trápil tím, jak jsou znevažované právě ideály pravdy a lásky, kterým se on nebál věřit. Velmi si naopak vážil každého zájmu především mladých lidí, mladé generace. Věřil, že to jsou právě oni, kdo budou schopni je pochopit a uskutečnit.

KT 1/2012

Není těžké ...

těžší je ...

Není těžké vyznat lásku,
těžší je milovat,
není těžké zplodit dítě,
těžší je o dítě se postarat,

není těžké se oženit,
těžší je být ženatý,
není těžké vdát se,
těžší je být vdanou,

není těžké dát slovo,
těžší je slovo dodržet,
není těžké nadchnout,
těžší je nadšení udržet,

není těžké hrát,
těžší je přijmout prohru,
není těžké stát se knězem,
těžší je žít jako kněz,

není těžké chodit do školy,
těžší je učit se,
není těžké upadnout,
těžší je vstát,

není těžké zabloudit,
těžší je najít cestu zpátky,
není těžké dojít do hospody,
těžší je vrátit se domů,

není těžké vsadit,
těžší je vyhrát,
není těžké provinit se,
těžší je přiznat si to,

není těžké plánovat,
těžší je realizovat,
není těžké být ukřivděný,
těžší je odpustit,

není těžké začít,
těžší je dokončit,
není těžké...

Není tak těžké najít radost, jako si ji udržet. Proto nás Ježíš vybízí, abychom stále hledali, protože nalezneme, stále tloukli, protože nám bude opět otevřeno, a stále prosili, neboť nám bude vždy znovu dáno.

Max Kašparů

Naděje je stav ducha, který dává smysl našemu životu.

Václav Havel

27. MALÉ SYMPOSIUM – TENTOKRÁT O CESTĚ ŽIVOTEM

Od starověku si lidé v kritických obdobích svého života kladou otázku, zda životní cesta je určena osudem, údělem, náhodou, volbou či úkolem. Mnoho lidí se hledání odpovědi vyhýbá. To, co je potkává, svádějí na osud nebo na náhodu, a odmítají si přiznat, že se nesnaží své cíle a svou životní cestu promýšlet a nevidí důvod, proč rozvíjet dovednosti zvládání životních situací. Přitom už jen změna uvažování - ne „osud“, ale „úděl“ - vybízí k zamýšlení nad duchem doby a nad podmínkami, které nám poskytuje rodina a společnost. Proto je nezbytné pochopit svůj úkol zde na zemi, umět volit a rozhodovat se, jak svůj život důstojně a eticky kultivovaně uskutečňovat. Mohli bychom s Oliverem Cromwellem dodat, že „nejdále dojde ten, kdo neví, kam jde“, ale kdo odhodlaně hledá dobrou cestu, odmítá zlo a nepřeshlapuje na místě.

„Kdo nezná přístav, do kterého se chce plavit, tomu není žádný vítr příznivý. ... Život rychle ustrne v tupé nečinnosti, vzdáme-li se při první překážce.“

Lucius Annaeus Seneca

„Je rozdíl mezi způsobem, jak lidé žijí, a jak by měli žít. Kdo zanedbává to, co se skutečně děje a zabývá se pouze tím, co má být, řítí se do záhuby.“

Niccolò Machiavelli

„Člověk je bytost, která je schopna prostřednictvím svého Já a na základě své osobní volby mezi předanými možnostmi svých předků a faktickými možnostmi vlastního života, volit a utvářet svůj osud.“ ... „Podle této nauky o osudu je tedy osud nejen nutností dědičnosti, nýbrž také volbou individua.“

Lipót Szondi

„Nemůžete změnit svou historii, můžete změnit jen způsob, jak nakládat s tím, co Vám přinesla.“

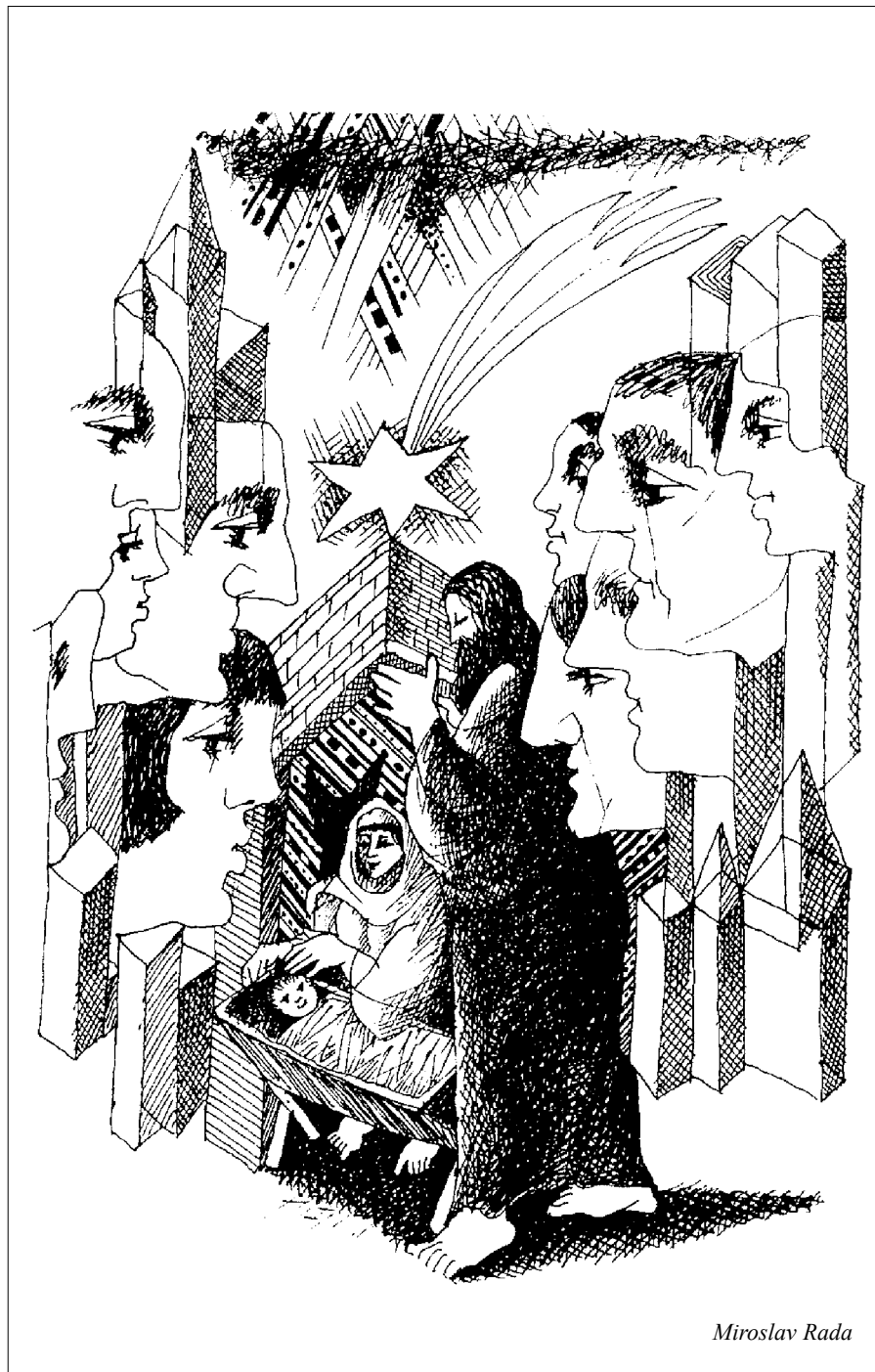
David Boadella

„Život je vlastně vysoká hra, ve které jsme vždy spoluhráči v nějakém rozehraném zápasu, byť to byl jen zápas ve dvou. Záleží na souhře, na vymezeném času, na vynaložené energii ...“

Bedřich Böhnelt

„Poslední dobou všichni přemýšlíme - možná více než kdy předtím - jaká je naše životní cesta, přemýšlíme o tom, co jsme již zvládli, a uvažujeme o tom, jaká bude naše budoucnost v tomto nejistém světě, který se mění každou vteřinou. Musíme si ale uvědomit, že my jsme hybnou silou, která utváří skutečnost. Musíme se zaposlouchat do svého nitra a začít vnímat to, co nám šeptají andělé - a to je výzva k lásce; jedině tak bude svět lepším místem.“

Lada Skotnicová

Miroslav Rada

„Bože – Lásko, nechť mé srdce pochopí hlubokou moudrost, se kterou jsi mne stvořil. Pomoz mi pochopit, že mé slabosti mi ve skutečnosti otvírají cestu k růstu, že mé limity ukazují k novým možnostem, že mé skutečné neúspěchy mne učí, jak uspět.“

Rabi Nachman z Braclavi

„Bože, Ty jsi pramen, ze kterého vytryskl náš život. Ty jsi moře, které nás jednou do sebe přijme. Mezi tím leží cesta, po které putujeme k Tobě. Vyjdi nám vstříc, a přitáhni nás k sobě – dnes, a po všechny dny našeho života! Kéž se tak stane!“

A. Pereira

P.F. 2012 Vladimír a Ema Smékalovi

Ona

Slyším člověka, který se vyděšeně táže:
„Radosti, bylo ti u mne tak zle, žes nezůstala dýl než chvílenku?
Nemiloval jsem snad, byl jsem ti těsný, překáželo ti dusno nočních božstev a neměla jsi dost ticha, protože se ve mně zrovna hádal stříbrník se zlatníkem o diamant rozumu?“

A slyším, jak mu radost odpovídá:
„Ne, ne, ale já jsem nezadržitelná!“

Vladimír Holan

REALITA JE VĚNOVAT SE DRUHÝM

V podobnosti o posledním soudu (Mt 25,40) čteme: „Cokoli jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratří, mně jste učinili.“ – Skutky lásky jsou víc než „ověřování“ víry. Charita (v nejširším smyslu), tedy pozornost tomu, kdo je nejbližší, je aktualizovaná víra. Charita má současně svátostný charakter. Velcí světcí bliženské lásky to věděli. Výraznou ilustrací je příklad dočasně exkomunikovaného filozofa Blaise Pascala, který – když byl vyloučen z přístupu k sv. přijímání – nechával si do bytu přinášet umírající a sám o ně pečoval, aby tak „komunikoval“ s Kristem. Nemůže tohle být vize církve, která by byla věrohodná i pro kritické současníky? Nezačínáme přítom od bodu nula. Každodenně se to děje v našem středu: To, že se nezištně věnujeme druhým, je realita v našich rodinách a společenstvích, v našich charitních domech a poradnách. Tam se církev uskutečňuje. Tam dochází k „hlásání rukama a nohama“. V Alžbětíně roce jsme se účastníků – i nekřesťanů – ptali, jak by podle nich dnes mohlo vypadat věrohodné milosrdenství. Tak došlo k zformulování „sedmi skutků milosrdenství pro dnešní dobu“. Mohly by být také účinnou terapií pro depresivní církev.

• Říci někomu: „Patříš k nám“

To, co dělá naši společnost často chladnou a nemilosrdnou, je, že se někteří lidé dostávají na její okraj. Nezaměstnaní, nenarození, psychicky nemocní, cizinci. Vysoce aktuální je signál, a to jakýmkoliv způsobem vyslaný: „Ty nejsi outsider, patříš k nám!“ Musíme být více církví, která nevyklučuje, ale spojuje.

• Naslouchám ti

Často vyjadřovaná prosba zní: „Udělej si pro mě někdy trochu času!“ Mnozí naříkají: „Jsem tak sám! Nikdo mi nenaslouchá!“ Uspěchaný život, ekonomický tlak na výkon nutí k co možná rychlému a úspornému jednání. Mít čas umět naslouchat: Milosrdný skutek – paradoxně právě v době technicky perfektní komunikace tak naléhavý jako nikdy předtím. Představuji si církev, která víc naslouchá než mluví.

• Mluvím o tobě dobře

Naštěstí existují stále lidé, kteří vidí na druhém člověku, na stavu věcí, na nějaké výzvě nejprve to pozitivní. Samozřejmě, musíme příležitostně vložit prst do ran, kritizovat, odporovat. Co však často chybí, je ocenění druhého, zásadní vstřícnost vůči němu a úcta k jeho osobě. Existují i sekulární mučedníci za humánnější svět. Dobře mluvit o lidech – nepatří to snad k tváři církve?

• Půjdu s tebou na půl cesty

Mnoha lidem nepomůže jen dobrá rada. V dnešním komplikovaném světě je potřeba provázet kroky druhého tak dlouho, až má sílu jít dál sám. To platí také pro lidi, u nichž se projeví přání ptát se po Hospodinu. Potřebují průvodce, s nimiž mohou hovořit, kteří jim dají odpověď na jejich otázky a kteří s nimi půjdou část cesty víry. A kteří jim případně pomohou po dlouhé absenci znovu se začlenit do společenství, aniž by museli „běžet uličkou“. Mám na mysli církev, která jde trpělivě s hledajícími a slabými ve víře.

• Rozdělím se s tebou

Ani v budoucnu nebude na zemi existovat dokonalá spravedlnost. I zítra bude třeba pomáhat těm, kdo si sami nejsou s to pomoci. Dělení peněz, darů a možností bude nutné i ve světě sebedokonalejší sociální péče. Jak říká lidová moudrost: „Sdílený žal je poloviční žal, sdílená radost je dvojnásobná radost!“ Mám radost z církve, v níž to mohou lidé zažívat.

• Navštívím tě

Vyhledat druhého doma je lepší než čekat, že ke mně přijde. Návštěva vytváří společenství. Zastihne druhého tam, kde se cítí jistý a silný. Návštěvní kultura v našich farnostech je vzácná. Církev nesmí čekat na ty, kteří u ní zaklepou. Musí se rozhlížet po lidech před svými dveřmi. Měla by také jít k těm, kteří k ní nenáleží. I oni patří Hospodinu. To zaplaší církevní sebestílost a probudí pastorační fantazii.

• Modlím se za tebe

Kdo se modlí za druhé, vidí je jinými očima. Potkává se s nimi jinak. I nekřesťané jsou vděční, když se za ně modlíme. Místo ve městě, v obci, kde se pravidelně a zástupně zahrnují do přímělných modliteb všichni obyvatelé, živí i zemřelí, je požehnáním. Právě tam, kde existuje napětí, kde jsou vztahy křehké, kde už se slovy nic nepořídí, je modlitba potřebná. Pavel o tom mluví často. Boží možnosti jsou větší, než si v naší bezradnosti a smutku myslíme. Spoléhá na ně ten, kdo se modlí. Lidé hledají církev, která za toto poselství ručí.

Joachim Wanke, biskup

Ústav pro studium totalitních režimů předával v polovině listopadu pamětní medaile Václava Bendy. Jednu z medailí z rukou ředitele ústavu Daniela Hermana obdržel i jezuita Jan Rybář.

Ocenění je určeno osobnostem, které sehrály významnou roli v boji za obnovu svobody a demokracie Československé republiky v letech nesvobody (1938–1945) a komunistické totalitní moci (1948–1989). Spolu

Ocenění je premováno po Václavu Bendovi (1946–1999), který byl českým filosofem, odborníkem na kybernetiku, katolickým aktivistou a protikomunistickým disidentem. Za své aktivity byl vězněn komunistickým

s českým jezuitou jej 16. listopadu v Praze převzalo dalších devatenáct osobností, z toho sedm in memoriam. Byl mezi nimi i holandský teolog, kněz a aktivista Jan ter Laak, scénaristka a prozaička Jelena Mašínová, významný německý novinář a publicista Jürgen Serke, katolický disident Michal Hořeček, odpůrkyně komunistického režimu a politická vězeňkyně Irena Šimonová nebo katolický kněz László Burián.

režimem. Po sametové revoluci se stal zakladatelem a prvním předsedou Křesťanskodemokratické strany.

P. Jan Rybář se narodil r. 1931 v Brně. Je tajně vysvěcený kněz a politický vězeň. Po absolvování gymnázia v roce 1949 vstoupil do jezuitského řádu. V roce 1950 byl po uzavření klášterů s dalšími studenty internován v Bohosudově, poté poslán na nucené práce. V roce 1951 tajně složil v Brně řeholní sliby. Základní vojenskou službu absolvoval u PTP, posléze pracoval jako dělník a současně tajně studoval. V roce 1960 byl znovu zatčen a odsouzen za trestný čin podvracení republiky k dvěma letům odnětí svobody. Během výkonu trestu byl ve Valdicích biskupem Karlem Otčenáškem tajně vysvěcen na kněze.

V r. 1969 nastoupil na svou první farnost v Trutnově Poříčí, kde sloužil jako kněz sedmáct let. Do pádu komunistického totalitního režimu byl pod dohledem Státní bezpečnosti. V letech 1990 až 2004 zastával úřad děkana v Rychnově nad Kněžnou. Dnes působí ve farnosti Horní Staré město u Trutnova.

AKTUALITY

BESEDY SE SNOUBENCI A NOVOMANŽELY

(víra není podmínkou)
od 8. ledna

každou neděli v 19 h. na faře

Téma:

- k čemu je manželství dobré
- rozdíl mezi mužem a ženou, čím se můžeme navzájem obdarovat
- zamilovanost a láska
- umění komunikace
- pravidla soužití (odpuštění, řešení sporů, hádek ...)
- soužití s rodiči (pravidla, výhody a úskali)
- hospodaření s penězi
- trávení volného času
- výchova dětí
- obsah manželského slibu
- posílání manželů
- příprava na svatební obřad

Výstava „Vzkříšení obrazů“ křížové cesty z orlického kostela v Galerii pardubického zámku do 9.4., úterý – neděle: 10-18 hod. Nabídka vzdělávacích pořadů pro veřejnost najdete na letáčku (v orlickém kostele).

Výstava: Stanislav Vacek - Betlémy, obrazy, sochy
5.1.-28.2. - Galerie IVKO, Komenského ul.

Výstava: Origami
9.1. - 3.3. - Městské muzeum

Kurz vázání šátků a nošení dětí
11.1. v 10.30 h. - Centrum pod střechem

Beseda: Rodičovská dovolená
18.1. v 15 h. - Centrum pod střechem

Kino: Rodina je základ státu
18.1. v 19.30 h. - Dům kultury

Kurz efektivního rodičovství
25.1. v 16.30 h. - Centrum pod střechem

Setkání s Tomášem Töpferem - Arazím z Fidlovačky 27.1. v 19.30 h. - Dům kultury

Orelský ples - 28. ledna v Orlovně ve 20 h. K tanci a poslechu hraje Radek Žalud. Vstupné 60 Kč.

Dětský karneval - v neděli 29. ledna od 14.30 h. v Orlovně. Vstupné dobrovolné.

XVI. Charitní benefiční ples
4.2. v 19.30 h. - Orlovna na Orlici

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

13.12.	Václava Faita	64 let
15.12.	Růženu Faltusovou	85 let
28.12.	Josefa Moravce	65 let
29.12.	Marii Šafářovou	69 let
31.12.	Marii Kašparovou	60 let
4. 1.	Marii Šponarovou	83 let

Oblastní charita Ústí nad Orlicí vás zve na divadelní představení: **J.A. Komenský LABYRINT SVĚTA A RÁJ SRDCE**

v podání Víti Marčíka

V pátek 10. února v 19 h. v Orlovně na Orlici „Nová inscenace vzniká po několikaletém hledání odvahy a drзости zdramatizovat knihu Jana Amose Komenského – Labyrint světa a ráj srdce. Představení je vyprávěné za pomoci loutek a kulisy, která je obrazem labyrintu“, říká Víťa Marčík.

Všudybud a Mámení provázejí Víťu Marčíka labyrintem světa, aby nakonec našel ráj ve vlastním srdci.

„Myslím, že co je smyslem života, si musí najít každý sám... důležité je hledat a nikomu nevěřit, a když říkám nikomu, tak myslím, ani mně! Když jsem já v tom věku byl, v kterém se začíná ukazovat rozdíl mezi dobrým a zlým, viděl jsem mezi lidmi rozdílné postavení, povolání, práce i předsevzetí, která dělají. Zdálo se mi potřebné, abych si dobře rozmyslel, jaké skupině lidí bych se připojit měl. Čím více jsem přemýšlel, tím víc mi bylo jasné, že bych pro sebe chtěl takový život, v němž by co nejméně starostí a spěchu, co nejvíce pak pohodlí, pokoje a dobré mysli bylo.“

Vyšel jsem a ohlédati se počal, mysle, odkud a jak začítí.“

ZÁPIS Z FARNÍ RADY 15. prosince

Výstava obrazů - křížové cesty z orlického kostela v Galerii pardubického zámku začíná 20.12. vernisáží. Výstava potrvá do 9. dubna. V pořadech pro veřejnost bude mít pan farář Vacek přednášky o významu křížové cesty v minulosti a dnes pro naši odolnost vůči zlu.

Vánoce – stavění betlémů je v režii farníků. O postavení stromu v orlickém kostele se postará pan Eda Novotný. Bohoslužba na Štědrý den na Orlici v 16. hod. bývala se svíčkami, od letoška bude s lucerničkami. Před bohoslužbou si můžeme zapálit lucerničku od betlémského světla a pak si světlo přinést domů k rodinné slavnosti.

25.12. na Orlici při mši bude znít Rybova Česká mše vánoční v podání sboru Familia cantorum.

26.12. v 15 h. v kostele sv. Václava budou děti vystupovat s pásmem „Zpívání u jeslí“

Diecézní ekonomické rady - se zúčastní dva zástupci ekonomických rad farností.

Příští farní rada se sejde 18.1. 2012

zapsala: Jana Skalická

PODĚKOVÁNÍ

Děkujeme paní Janě Skalické za vedení adventní duchovní obnovy.

Děkujeme panu Pavlu Taclovi za zateplení jižních dveří v orlickém kostele, zakrytí jejich výklenku a pověšení goblenu.

Děkujeme panu Petru Moravcovi za svařené držáky litinového svícnu.

Děkujeme panu Petru Hoffmannovi a sboru Familia cantorum za adventní koncert a Rybovu mši vánoční.

Děkujeme paní Monice Vychytilové a dětem za vánoční zpívání.

Děkujeme všem, kteří pomáhali připravit kostely ke slavení Vánoc.

JE MODLITBA K NĚČEMU?

V letohradském kostele byli přistiženi dva školáci, kteří ukradli pokladničku „Adopce na dálku“.

Ten starší pár dní předtím v skateparku malému klukovi hodil do kapuce větrovky hořící nedopalek cigarety. Děti to viděly a zlomyslného kluka zblýly. Až moc, kluk skončil v nemocnici.

Na vernisáži výstavy obrazů křížové cesty z orlického kostela v Galerii pardubického zámku jsem krátce mluvil o významu těch obrazů. Budu mít ještě čtyřikrát hodinovou přednášku pro veřejnost o této věci. Nemluvil jsem jen za sebe. Naši předkové se ptali, kde se bere zlo (i mezi lidmi chodícími do kostela) – i v nás samých a učili se soucitu. Někdy se bouřili proti nespravedlnostem tehdejší vrchnosti.

My se také při pobožnostech křížové cesty díváme na obrazy a zkoumáme, jak je možné, že někdo ubližuje druhému, a jak obstát v nespravedlivém světě, neohnout hlavu, nemlčet ke zlu nebo si nezoufat.

Obraz VIII. zastavení je zrestaurován. Ostatní obrazy jsou jen ošetřené (očištěné, napnuté na nových rámech). Náhodou je opraveno právě plátno „Setkání jeruzalémských žen litujících Ježíše“. Víme, jak Ježíš odmítl jejich prázdný soucit: „Nepohoršujte se jen nad mladými, plačte nad sebou a nad svými syny a vnuky - špatně jste je se svými mužskými vychovali“.

Možná se mě někdo na přednášce zeptá, zda nám jsou naše pobožnosti k něčemu dobré. Jak mám odpovědět? Dělá s námi něco ta pobožnost?

Já na ní byl několikrát.

Kolikrát vy?

Nevím, zda na ní byl někdy Václav Havel (ve vězení ale strávil mnoho set dní).

PŘEDVÁNOČNÍ PUNČ

Na Štědrý den noviny nevycházejí, takže dnes bych si tu měl udělat takové předčasné Vánoce. Psát o něčem milém, co voní jako punč.

Ale jak mám psát o něčem takovém, když mi myšlenky jdou úplně jiným směrem? V ulicích Lutychu řádil další zabiják. Amrani. Jen pár dní poté, co soudci v Norsku naznačili, že jeho předchůdce Breivik vlastně není za své činy odpovědný, takže dost možná nikdy

Zažili jste někdy šikanu, třeba ve škole?
Na sobě nebo na jiném?

Uspořádáme besedu pro rodiče, jak se šikaně a násilí bránit. Poradíme se, jak dětem vysvětlit, že oznámení zlého jednání není udáním, ale vystoupením proti zlu. Jak se bránit uměřeně. Poradíme se, zda jsme schopni něco nabídnout dětem ve škole. Kdo jste ochotní se zapojit do osvěty proti zlu, přijďte nebo se přihlaste.

Přijel k nám Aleš Vacek se svou černou novomanželkou. Aleš pečuje o Adopci na dálku v Zambii, jeho paní Ethel ještě dokončuje magisterské studium. Nevěděl jsem, že v Africe jsou městské domky oploceny zdí, nad níž je několik řad ostnatého drátu pod elektrický proudem s napětím 220 V.

Před patnácti lety jsme byli ve Skotsku. Uřezávali tam nízké ploty před domy, každý přece ctí pozemek druhého.

Do Ameriky kdysi uteklo mnoho zločinců. Kdo vstoupil na cizí pozemek mimo příchozí cestu, mohl být zastřelen. V divokém západě se nakonec prostříleli k demokracii.

Austrálie byla původně trestaneckou kolonií.

Nadávat na EU je primitivní. Udržíme evropskou kulturu: „Druhý a jeho majetek je pro mě posvátný“?

Jen se pohoršovat nad kluky, kteří ukradli pokladničku v kostele, by bylo málo. I řada našich rodičů si myslí, že jejich děti jsou téměř andělkové.

S biřmovanci jezdíme do Osvětimi. Tu pout' pokládám za důležitější než na Svatou Horu. Ten, který padl za svobodu, pravdu, lásku a důstojnost každého, říká, že sentimentálita nikoho na nohy znovu nepostaví.

Pokud nás modlitby nepostrčí k boji proti zlu a neposílí k překonávání strachu, jsou tak marné jako sledování bulvárních drbů. /v

Myslím, že naše moderní historie nám nabízí dost důkazů toho, že svoboda není dar, za který bojují a který pak rozdávají jen mocní tohoto světa, ale že ji může získat či ubránit jen ten, kdo sám pro její získání či obranu něco dělá.

*z projevu V. Havla
ke stát. svátku 8.5. 1994*

nebude potrestán. Asi ho zavřou na psychiatrii, podrobí ho různým terapiím a jednou možná někdo navrhne, že by mohl být na zkoušku propuštěn na svobodu, protože je už medikovaný a stabilizovaný. Každopádně mu odpadne ta část trestu, která ho nejvíc tížila: že je v izolaci, zatímco chtěl, aby se jim a jeho vraždami všichni zabývali. Teď se jim budou zabývat největší kapacity. Když je blázen a ne vrah.

Vědomí si viny. Kde vlastně leží ta křehká hranice, o níž se už tolikrát diskutovalo a ještě nesčíslněkrát diskutovat bude? Stále ji vnímáme černobíle, jako zaryté tvrzení vraha, který pod kamerou městské policie ubodal chlápka, ale stejně dodnes přesvědčujeme ostatní, že to udělali zelení mužičci z Marsu. Ale co když to není dětinská lež, nýbrž pravda, o níž přesvědčil sám sebe? Spousta vrahů si myslí, že za vraždu by měl být trest smrti. Kdyby si přiznali, že vraždili, museli by ho na sobě vykonat sami. Jako Amrani. Možná...

Ale je vrah, který si vinu přizná, automaticky lepší? Vím o jednom, který zabil dvě ženy, aby dal najevo, že nemá rád děvky. Když zabíjel třetí, vzrušil se, protože měla na genitálu piercing. Znásilnil ji, a díky tomu zeslábl ve své vražedné cílevědomosti. Zdecimovaná žena přeplavala v zimě Vltavu a díky tomu, že se zachránila, vraha dopadli. Vina, kterou si vrah vyčítá, se netýká těch mrtvých. Vyčítá si to, že podlehl pokušení a nedokončil svůj svatý vražedný plán. Jaký je rozdíl mezi ním a Breivikem?

Můj kamarád kněz mi vyprávěl, jak před léty zpovídal na smrtelné posteli bývalého dozorce z koncentráku. Ten muž, sudetský Němec, si odseděl po válce dvacet let za to, že ubil desítky vězňů. Až před smrtí se ale svěřil, že ho tíží celý život dva těžké hříchy: zabil tolik a tolik Dánů, Francouzů a Čechů, ale nestihl zabít daleko víc Cikánů, homosexuálů a Židů. Ty dva hříchy cítil jako rovnocenné. Nejspíš se za ně omlouval i bohu, když chodil do kostela. Kam patřil on? Tehdy naprosto jasně do vězení. A dnes?

Mimochodem – i boha prý soudili. V Osvětimi, když se tam rozběhla nejběsilejší vlna zabíjení, se potají sešlo několik desítek rabinů a vznesli obžalobu vůči bohu. Prý porušil smlouvu, když sliboval, jak židovský národ bude vzkvétat, a teď ho nechá vybjít. Shledali boha vinným, ale odsoudit ho nemohli, protože se nedostavil. Zaslechl jsem tuhle historiku až po smrti Arnošta Lustiga, a nemohl jsem se ho tudíž zeptat, je-li pravdivá, nebo ne. Ale nejde mi z hlavy. Diskutovali i o tom, zda si může být bůh vědom odpovědnosti za své skutky? A jestli ano, kam ho zařadili? Blíž k Breivikovi nebo k dozorcům z koncentráku? A co mi nejvíc vyrazilo dech: prý všichni, kdo hlasovali pro vinu, se modlili, když šli na smrt...

No vida. A pak že ten dnešní sloupek není o Vánocích, kdy máme přemýšlet o jiných věcech, než jsou naše všední starosti. Tak hezké svátky. *Josef Klíma, LN 17.12.2011*

NA BOŽÍ HOD VÁNOČNÍ

Na mši se dnes hraje Česká mše vánoční od Jakuba Jana Ryby. Přišlo plno lidí v očekávané slavnostní skladby, která neohromuje, ale mluví prostě a jednoduše ke každé duši. Tak, jak to může umět skladatel, který ví o Bohu i o svém zoufalství...

Atmosféra je sváteční i lidé vypadají slavnostně.

„Sláva budiž Bohu velikému, pokoj lidu všemu pokornému,“ zpívá sbor.

Vlevo sedí Tomáš. Dívá se do země. Má husté vlnité vlasy a hluboké hnědé oči. Jeho obličej je poznamenán rozštěpem, kterým odmalíčka přitahuje nevídanou pozornost druhých - posměch spolužáků, lítost rodiny, pohledy kolemjdoucích. Nikdy se s tím nesmířil. Provází ho nepřekonatelný stud - už přes čtyřicet let. Je sám. Sám. A má v sobě tolik citu, který nemá komu dát.

Občas pozdvihne oči a zadívá se na manžele Šimkovy, kteří sedí naproti němu. Chtěl by se jim podobat: pěkní lidé, 25 let spolu, mají čtyři šikovné děti, oba úspěšní v práci, a z toho, co vydělají, ještě rozdávají potřebným... Netuší, že ti dva si už roky neřekli něco hezkého, už roky se spolu nedotýkali... Netuší, že každý z nich má svůj svět - on u jiných žen, ona na internetu - ve kterém bohatě rozdávají ze svých virtuálních citů.

Šimková nespouští oči z Josefa. Ohnutý sedmdesátiletý vdovec žije léta víc než prostě. Zamlada pil a terorizoval rodinu. Žena to trápení neunesla, děti žijí v cizině. Všechna ta léta žije s vědomím, že ho druzí právem soudí. Neví si s tím rady, raději nemluví. Je sám. Sám v rozpadlém statku bez vody a elektřiny. Nemá odvahu chodit do kostela, ale dnes se přemohl. I on má v sobě cit, který by rád někomu dal...

„Uděl nám všem pokoj svatý, po němž všichni dychtíme,“ znějí slova písně.

V kostele je dobře sto padesát lidí. Kdo ví, s čím sem kdo přišel... Hudba těšitelka teď ale všechny povznáší a činí z nich vzácné bytosti. Zahlazuje jejich nezdravé a krivdy, rány, které rozdali, i které dostali. V každém je jakási nadpřirozená vznešenost, díky níž přijímají to, co je, a díky níž nepřestávají denně obhajovat křehkost života... /M

Poznámka: Tato minipovídka má reálný základ jen v tom, že na Boží hod jsme tu měli „Rybovku“, vše ostatní jest výplodem fantazie.

Na chvíli mi problesklo:

jdi a udělej, co musíš!

Byl bych vstal,

kdyby mi pívem neztěžkly nohy,

byl bych promluvil,

nemít konvencemi svázaný jazyk,

byl bych snad hoden své vlastní existence...

Ale já jen

hledal výmluvy

Vladimír Hrdina

NÁBOŽENSTVÍ NENÍ UČEBNÍ OBOR

rozhovor s publicistou a starokatolickým duchovním Janem Jandourkem

Píšete knihy, působíte jako duchovní, přednášel jste na univerzitě. Za co se považujete: za teologa, spisovatele nebo učitele?

Život má několik rolí a záleží na tom, kterou člověk zrovna plní. To je vlastnost moderní doby, že člověk mezi různými rolemi přechází. Tyto role jsou dokonce velmi nespojité: jednou jsem doma otcem, potom v práci publicistou, a když působím jako duchovní, tak musím vystupovat zase úplně jiným způsobem. To byl také důvod proč mi nedávno vynadal jeden čtenář. Zveřejnili jsme rozhovor s pánem, jehož názory byly skutečně dost pochybné. Jenomže čtenář soudil, že takové věci nemáme tisknout. On to totiž převedl do duchovní roviny. Média jsou podle něj zřejmě potrubím, kterým mají protékat jen správné věci, aby čtenáři neutrpěli nějakou újmu.

A neměl pravdu?

Takhle to ale podle mne fungovat nemůže. To bychom nakonec tiskli jen neškodné názory zahrádkářů a filatelistů. Já sám se považuji jak za novináře, tak za duchovního. Tyto role se navzájem nevylučují. Každá z nich se však musí hrát úplně jinak.

Je pro vás některá z těchto rolí těžší?

Náročnější je být duchovním, protože tam se na člověka kladou takové nároky a očekávání, které není možné naplnit. Jde hlavně o to, že lidé od vás jako duchovního očekávají, že se budete příkladně chovat, což vám nakonec začne trochu lézt na nervy. O sobě si myslím, že nemám ani žádný zvláštní „farářský“ talent, proto také v tomto směru příliš nepůsobím.

V jednom rozhovoru jste řekl, že psaní je pro vás i druhem terapie. Z čeho se tímto způsobem chcete léčit?

Z úzkostí, které v člověku probouzí každodenní život. Většina životů končí špatně. Všichni budeme nemocní a umřeme. Možnosti jsou dvě: buď zemřeme nešťastně předčasně, anebo zemřeme po dlouhém životě ve stáří bezmocní. Můžete si vybrat jednu z těchto dvou možností. Vždy, když někde čtu, že někdo zemřel předčasně, tak si říkám, že každá smrt je předčasná, i ta v devadesáti třech. Je to tedy úzkost z toho, co mně hrozí, ještě více z toho, co hrozí mým dětem. Také se mi nelíbí současný vývoj společnosti, to, že se celý systém najednou může takhle zadržnout. Moje terapie spočívá v tom, že všechny tyto skutečnosti vezmu a udělám z nich příběh, který vyprávím – a tím, že ho vyprávím, se mi uleví.

V jakém smyslu si myslíte, že je situace u nás špatná?

Věci se nevyvíjejí tak, jak by měly. To po-

hrdání politickou reprezentací, pohrdání lidmi, které si občané zvolili, nedůvěra v to, že se věci vyvíjejí k lepšímu... Vezměte si, jak často se dnes volá po tom, že je potřeba nová defenestrace. Nesnáším to. Ať si voliči nestěžují, logické by bylo, kdyby z oken vyskákali sami. Ať tedy jinak volí, nebo jdou dělat politiku sami. Mezinárodně to taky nevypadá dobře, protože svět je v ekonomické a zároveň v politicky-hodnotové krizi. Svět byl ovšem v krizi vždy, co paměť sahá, už od vzniku lidstva. Rozdíl je v tom, že nyní jsou tyto procesy rychlejší a škody děsivější.

Ve vašich románech často pochybujete o víře. Prožíváte víru stejně, jako ji popisujete v knihách?

To není pochybnost o víře, ale o tom, jakým způsobem se představuje. Takové ty samozřejmosti z oblasti katechismu, představy o správnosti a nesprávnosti a podobně. Jsou věci, o kterých nepochybují. Například nepochybují o tom, že je Bůh, že lidská duše je nesmrtná a že existuje odplata za lidské skutky, to mi přijde celkem jisté. Ale pochybují o formách, které jsou s tím spojené, o lidech, kteří to hlásají. Řeknu příklad: těžce jsem nesl, když se dva lidé vzali v kostele, potom se ono manželství v jejich mladém věku rozpadlo, načež by se chtěli znovu oženit a vdát, ale církev jim to zakazuje a chce po nich doživotní celibát. Církevní právníci vymýšlejí různé klíčky jak to udělat, aby to šlo. Jednou z nich je možnost prohlásit dané manželství za neplatné od počátku, to v podstatě ovšem znamená vyhrabat dlouhý tunel v kopci, který sami navršili.

Foto: ing. Pavel Jiran

Vraťme se ještě k náboženské situaci u nás. Proč je podle vás dnes tak málo věřících?

Ono jich nikdy nebylo tolik, jak si lidé myslí. Jak vypadal ve středověku církevní život na venkově, muselo to být někdy dost dobrodružné. Nemůžeme si všechno představovat podle Karla IV. a katedrál. Asi tam bylo dost divokých kultů a pověr. Pravda ale je, že se něco zlomilo v polovině 19. století. Nastala industrializace, lidé se přesouvali z venkova do měst. Byli vytrženi ze svých tradičních

Z projevů Franklina D. Roosevelta

(*30. ledna 1882)

32. prezidenta USA v 1933–1945

Naše vláda není pánem, nýbrž nástrojem lidu. Povinnosti státu vůči občanům jsou povinnostmi sluhy vůči pánovi. Lid jej stvořil, lid svým souhlasem umožňuje jeho existenci. Jednou z povinností státu je pečovat o ty občany, kteří se stali obětmi nepřiznivých okolností...“ /v r.1931

Vždy jsme věděli, že bezhlavě sobectví je znamením špatné morálky, nyní víme, že je také špatnou ekonomikou. Ze hroucení prosperity, jejíž stavitelé se chlubili svým praktikismem, vzniklo přesvědčení, že se nakonec i v ekonomice vyplácí morálka... Přestáváme tolerovat zneužívání moci těmi, kdo pro zisk zrazují elementární slušnost...“ /20.1.1937

Svět se musí vrátit k důvěře v dané slovo, v hodnotu podepsané smlouvy. Musí dojít všeobecného uznání faktu, že morálka národní je stejně důležitá jako morálka osobní...“ /5.10.1937

náboženských kořenů. Církví se nepodařilo tyto lidi, především dělníky, udržet. České země patřily v monarchii k těm nejprůmyslovějším, za to se ale platí. Období po příchodu komunistů k moci zkázu dovršilo. Podařilo se jim částečně zničit, částečně izolovat katolickou intelektuální elitu. Od národa i od světa. Abychom byli spravedliví, ublížovalo se i menším církvím. Katolíci byli ale podezřelí, protože měli centrum v cizině, v nepřátelském Vatikánu.

Často se publicisticky vyjadřujete ke katolické církvi. V čem by se podle vás měla změnit? Aktualizovat?

Měla by být nízkoprahovým zařízením, které neřekne: Až se naučíš skákat metr padesát, tak můžeš přijít. Nýbrž tomu, kdo skáče dvacet centimetrů, se má říct: Dobrý, zkusíme třicet, a takto budeme pokračovat. Dám biblický příklad: marnotratný syn si neváží rodičů, odejde od nich, ale skončí špatně. Upadne do bídy a chce se vrátit zpátky. Otec mu v jedné verzi příběhu říká: Vrať se zpátky, ujdí tolik kroků, kolik můžeš, já půjdu zbytek.

Tak by to mělo být. A ne, že někdo přijde a řekne se mu: Tak tohle je zakázané. To nemůžeš dělat. A nebudeš chodit k svatému přijímání, protože žiješ ve hříchu, protože děláš to nebo ono. A většinou to nebo ono nejsou žádné strašlivé hříchy, často se jedná o poklesky týkající se lidské intimity, což jsou ve světě poklesky, které patří k nejméně vážným. Tihle lidé napáchali méně škody v dějinách, než dokázaly napáchat jisté puritánské typy.

Markéta Vrabcová,
Naše rodina 43, říjen 2011

RODINA

STRACH MÁ VELKÉ OČI

Vztahy mezi prarodiči a vnoučaty lze zkoumat mnoha způsoby. Francouzská psychologka Vittoria Cesari Lussová si vybrala právě emoce a city, které zaujmají významné místo v rozpoložení člověka a v kvalitě rodinných vztahů. Jsou pro nás nezbytné stejně jako vzduch a potrava, ale jejich nadbytek může způsobit problémy. Když si svých emocí budeme vědomi a naučíme se je vyjadřovat i ovládat, budeme pro naše nejmenší dobrým vzorem napodoby.

Nejčastěji sdílenou emocí je strach. Je to emoce bolestná a stresující, ale zároveň může být velmi užitečná. V některých případech nás chrání a pomáhá nám chránit ostatní, v jiných náš život poškozuje.

S rolí prarodiče jsou spojeny dvě hlavní obavy: strach o bezpečí dětí, obava, že se jim něco stane, a úzkost, že by mohly být nešťastné.

Něco se jim stane

První strach dokládá svědectví jedné babičky: „Od té doby, co se dvakrát až třikrát týdně starám o svá dvě vnoučata, připadá mi svět jako džungle plná nebezpečí - kuchyň je terén plný pastí a nástrah, ulice je místo, kdy projíždějí obludy na kolech, a každý pes je zákeřným vlkem. Když spí děti u nás, vzbudím se snad stokrát za noc a jdu se přesvědčit, že dýchají. Když jsou doma, raději někdy ani deceř nevolám, protože mám strach, aby se během hovoru dětem něco nestalo. Je to zkrátka opravdu velký stres a velká zodpovědnost!

Když jsou děti u nás, jsem opravdu moc ráda. Když tu nejsou, chybí mi, ale když je vracím rodičům živé a zdravé, moc se mi uleví!“ Jedná se o strach oprávněný, který prarodiče prožívají mnohem silněji než rodiče. Jednak si s sebou nesou velký ranec zkušeností o světě a jeho nebezpečích. Zároveň je však pro ně s postupujícím věkem čím dál náročnější vykonávat více činností najednou. Mají také velký smysl pro odpovědnost. Říká se, že „strach má velké oči“, a z výše uvedeného vyplývá, že velikost očí, které vidí nebezpečí, roste s věkem.

Foto: Dr. Jiří Lepš

Nemůžu slyšet pláč

„Když vidím, že moje snacha hubuje vnuka, sevře se mi srdce i žaludek a málem se rozpláču... Radši bych u toho nebyla, protože je mi z toho až zle,“ svěřuje se jiná babička. Francouzská psychologka vysvětluje, že po stránce emoční zůstáváme po celý život zároveň dospělými i dětmi. Naše dětská část, která uchovává vzpomínky na vlastní emoční zkušenosti, způsobuje, že jsme velmi citliví až zranitelní vůči dětskému utrpení. Člověka až bolí u srdce, když slyší dětský křik a pláč. - Nával emoci, které pocítíme, když rodiče peskují naši milovanou holčičku nebo chlapečka, znamená soucit se sebou samým jako s malým dítětem, které právě hubují velmi přísní rodiče. Myslíme si, že hubované dítě cítí křivdu, ale ve skutečnosti křivdu prožíváme my. A naše snaha dělat dětem neustále radost je snahou nahradit jim, co jsme sami postrádali.

„Můj zeť je na své dva syny hodně přísný. Trhá mi to srdce, když slyším, že je za každou hloupost zavírá na záchodě.“ Představujeme si, jak asi vnuci trpí, a přitom trpíme my sami. Často si nevzpomeneme, že se naše děti chovají stejně jako my, když jsme byli rodiči. V roli prarodičů bychom měli mít neustále na paměti, že mladé rodiče je potřeba chválit, když si všimneme, že se jim ve výchově něco daří. A podělit se s nimi o obavy, které jsme také zakoušeli jako rodiče.

Umlčet strach

Úkolem prarodičů je zkrotit vlastní obavy a strach a pomáhat vnoučatům, aby se nedala ovládnout ochromujícím strachem. Děti se potřebují naučit objevovat svět, létat na svých vlastních křídlech a zvládat překážky. Proto je nezbytné, aby zažily pár nepříjemností, jako drobné popáleniny, škrábance a odřeniny. Aby prarodiče mohli dodávat vnoučatům odvalu ke zkoumání okolního světa, musí v sobě částečně umlčet rostoucí strach o vnoučata a snahu co nejvíce je chránit. To znamená nechat děti běhat, chodit po schodech nahoru a dolů, vyřádit se v parku, naučit se jezdit na kole, jít blíž k různým zvířatům.

Možná jste viděli film režiséra Roberta Benigniho *Život je krásný*. Jedná se o působivý příběh o tom, jak dospělý (v tomto případě otec, ale platí to i o prarodičích) může zachránit dítě vystavené nelidské realitě. Pochopí, že musí svému malému synkovi prezentovat hroznou děsivou realitu jinak, aby ochránil jeho duši a zdravý rozum. Svůj vlastní strach a obavy před ním skrývá. Řekne dítěti, že se jedná o hodně tvrdou hru, která vyžaduje odvalu. Vítěz vyhraje cenu: hračku, o které dítě už dlouho sní – tank. Chla-

TO DRUHÉ RUSKO

Tak přece se probudilo! Už dlouho bylo slyšet jen o tom prvním Rusku – tom děsivém: Rusku absolutních vládců, kteří jako by byli tím oblíbenější, čím jsou krutější; Rusku, které se tak úspěšně „bránilo“, že se z knížectví kdysi velkého jako Morava rozmáchlo až do střední Evropy a na druhé straně až k oceánu; Rusku, schopném vydírat své sousedy stejně dobře raketami jako plynem; Rusku vražděných novinářů, poslušných soudců a jednolhasých médií; Rusku, kde stát je vším a jedinec ničím. Ideové prapory se mění, ale princip zůstává.

To druhé Rusko znovu vyšlo na náměstí. To méně viditelné, lepší Rusko. I jeho kořeny sahají hluboko do starobylosti: Až k závolžským mnichům, kteří v 16. století vzdorovali příliš těsnému spojení církve se státem. A dále ke staroobřadcům 17. století, k osvícenským publicistům 18. století, k děkabristům a narodníkům 19. století, k dělníkům stávkujícím pod vedením sociální demokracie, k disidentům brežněvovské éry a ano, zvláště k těm „sedmi statečným“, kteří se v srpnu 1968 postavili na Rudé náměstí s transparentem proti okupaci Československa. I tady se ideové prapory mění, ale princip zůstává: touha, aby moc měla nějaké hranice. Touha, aby jedinec byl něčím.

Vyklizený Hrad

Toto druhé Rusko dostávalo znovu a znovu přes hubu, a přece se znovu a znovu probouzelo a povstávalo. Taková už jest jeho tradice.

A dobrá česká tradice zase jest, že jestli doopravdy něco znamená ono heslo o česko-ruském přátelství – pak právě pocit spřízněnosti s tímto druhým Ruskem, a je-li to aspoň trochu možné, podpora a pomoc. To je tradice Havlíčkova, Masarykova a Havlova. Jenže tuhle tradici pokládá onen vicegubernátor, který minulý týden na Hradě pokorně čelem o zem bil před moskevským generálním gubernátorem, ba i Hrad mu pečlivě vyklidit nechal, jen aby snad náhodou nějaká demonstrace nějakých rozkolníků a samozvanců se tam neobjevila a gubernátorskou parádu nepokazila – za starou veteš.

Martin C. Putna, literární historik,
LN 14.12. 2011

pec přežije, aniž ztratí sebedůvěru a naději. Film končí scénou, ve které ohromené dítě běží v ústretu prvnímu americkému tanku, který projel ohradou koncentračního tábora. Život může být krásný díky hrdinství dospělých, kteří dokážou zapomenout na svůj strach, aby mohli chránit děti před nejstrašnějšími obavami. Možná se nikdy nedostaneme do tak vypjaté situace, ale přesto bychom se mohli naučit nezamořovat své okolí vlastními obavami.

Podle knihy Vittoria Cesari Lussové: Prarodiče, rodiče a vnoučata

Naše rodina 43/2011

CO MĚ NA NĚM ŠTVE? JÁ SÁM...

Snad každý zažil situaci, že ho někdo hrozně „štve“ – jak mluví, jak se chová nebo obléká. Když se hlouběji zamyslíme, jde obvykle o drobnosti, jež nám vadí, žádné vážné charakterové vady. Navzdory tomu je dotyčné osobě neumíme odpustit. Sami nevíme proč...

Představa, že bychom měli společně trávit dovolenou nebo si třeba jen zajít do kina s člověkem, který nás dokáže spolehlivě naštvat určitým gestem, tím, jak občas něco řekne nebo jak se nemožně obléká, nás zvedá ze židle. Přitom jiní lidé jsou svým způsobem v našich očích taky v něčem „nemožní“, ale to nám nevadí. Přejdeme to pouhým mávnutím ruky, nebo dokonce umíme být tak velkorysí a moudří, že si víc všímáme jejich předností. Co ale dělat u těch prvních, když si s negativními emocemi neumíme poradit?

Nesnáším švagrovou

Klientka, řekne jí Zuzana, žije ve spokojeném manželství se dvěma dětmi a má rovněž velice uspokojivé zaměstnání. Přichází maličko s rozpaky, zda její problém není banální. Ujišťuji ji, že není banálních potíží. Každou událost, kterou subjektivně vnímáme jako nepříjemnou, máme právo tak označit.

Velice stručně mě uvede do problému: hrozně ji štve švagrová, hlavně její neustálé nevyžádané rady. Na všechno má odpověď nebo recept, aniž by jí o to kdo žádal. Prý se snažila být zpočátku k těmto projevům švagrové nevšímavá nebo je přejít neutrální poznámkou. Časem jí to však začalo vadit víc a víc, nezdržela se štiplavějšího komentáře na adresu švagrové. V její přítomnosti i za jejími zády. Za to poslední se stydí obzvlášť, protože se vždy snažila jednat otevřeně. Navíc je prý švagrová vlastně „fajn ženská“, dobrá matka i manželka. Ptám se, zda tento problém se švagrovou mají i jiní členové rodiny. Odpovídá, že určitě ano, ale že ostatní to umí lépe strávit. Švagrovou vyslechnou, uznají, že to může být tak, jak říká, nebo dokonce poděkují za radu a víc se k tomu nevracejí. Pokaždé se však zařídí podle sebe, což ji mimochodem taky irituje, protože se jí to zdá pokrytecké. To se jí přičítá, proč by měla někomu lhát do tváře?

A u vás doma?

Ptám se Zuzany ještě na její vlastní rodinu a vztahy v ní. Vše je v pořádku, děti jsou poslušné, dobře se učí, navštěvují kroužky, jsou moc šikovné, neodmlouvají, plní si povinnosti, pokaždé poslechnou a udělají, co po nich chce, a to způsobem, jaký ona určí, uklízejí si v pokojíčku, domů chodí včas, spát jdou v domluvenou hodinu.

Manžel pracuje často do pozdních hodin, domů přichází unavený, pokaždé si však najde čas na to, aby ji vyslechl, domluvil se s ní, co budou dělat o víkend, uznale se vyjadřuje o jejím kuchařském umění a pokaždé udělá,

co jí na očích vidí. Je s ním velice šťastná a cítí, že jí má rád. Začínám něco tušit a ptám se: „Radi se s vámi vaše děti?“ Překvapeně na mě pohlédne a odpoví: „My jsme s manželem k dětem velmi otevření, o všem s nimi mluvíme, od malička je vedeme k tomu, aby nejdřív věc promyslely a pak jednaly. Vždy jsme jim říkali, že se na nás mohou se vším obrátit, takže to velice dobře vědí, že mají naši podporu, a že jsme jim k dispozici.“

Vždy jsme se zajímali, jak se jim vede ve škole a tak. Co dělají jejich kamarádi, co je nově. Vysloveně se s námi asi neradí, když tak uvažují, ale vždy si vyslechnou, co si myslíme. Jejich problémy jsou spíš úsměvné, děti jsou ještě malé, opravdové problémy je ještě čekají. Ale už teď umí ocenit doporučení starších, je vidět, že naslouchají, co by dospělý udělal na jejich místě.“

„A co pak, zařídí se podle toho?“ ptám se. Chvilka ticha a pak odvěti: „Ale to je v pořádku, každý se učí a na vlastních chybách bohužel nejlip. Někdy je to k vzteku, že neu-

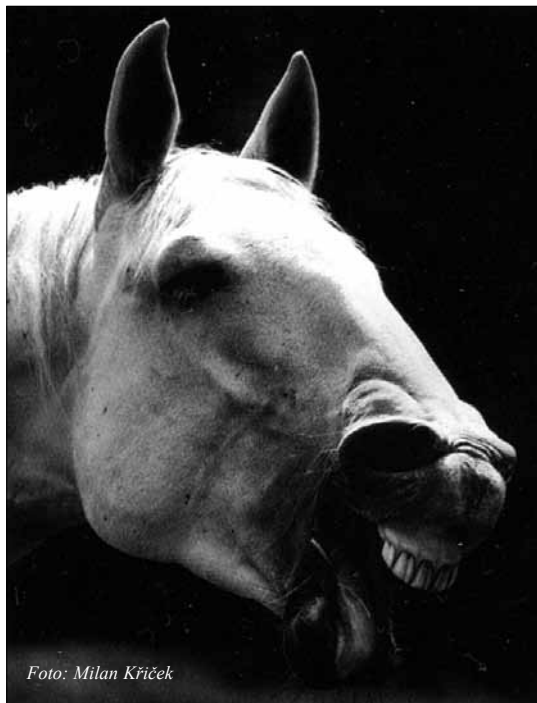

Foto: Milan Kříček

poslechnou mou radu, mohly by si ušetřit kupu problémů, ale co, jsou to ještě děti. Nejvíce mě dokáže rozhodit, když se domluvíme na nejlepším řešení, ony přitakají a pak udělají něco úplně jiného, ne-li přesně opačného.“

„Je v rodině či v okruhu blízkých ještě někdo, kdo uděluje nebo uděloval nevyžádané rady?“ zajímám se. Chvilu přemýšlí. „Maminka. Ta nám pořád říkala, co si máme obléct, abychom se se sestrou nenastydly, co máme jíst a co ne, jak zdravít, co říkat, co neříkat, jak se učit, kdy jít spát, jaké kroužky si vybrat, s kým kamarádit, na jakou školu se přihlásit. Jo, to nám ale lezlo na nervy, mám-li být upřímná. Ale to dělají asi všechny maminky, protože svoje děti milují. Vybavuji si, že po čase jsme již za maminkou raději s ničím nechodily, proto ty „rady do zahrady“ nám už šly krkem. Tehdy jsem si říkala, že rozhodně taková nebudu. Je to totiž nesnesi-

telné – být takhle pořád poučován.“

„A jak jste se s tím tehdy, jako dítě, vypořádala?“ zajímám se. „No jak, prostě jsem se tvářila, že to tak udělám, jak maminka říká, ať je rychle klid, a stejně jsem si udělala po svém. Když to vyšlo najevo, přišel na řadu tátův řemen a přednáška o úctě k rodičům. To tenkrát jsem se zapřísáhla, že svoje děti ani jednou neudeřím, ať se děje, co se děje. A to taky dodržuji. Taky jsem si slíbila, že je nechám dýchat. Tak se mi to jeví správné.“

„A děláte to tak, jak jste si umínila?“ „Jistě,“ přišla odpověď bez zaváhání. „Jistě? V obou případech? Co se týče tělesných trestů i nevyžádaných rad?“ ptám se. Nastane ticho. „Nojo, vlastně nedělám! Tedy dělám to stejné, co maminka. Dětem nařizují, moc je dýchat nenechám. Jak je to ale možné? Tak jsem se snažila být jiná, přesně vím, co mi nejvíce vadilo, a dělám totéž. To musím změnit, jenom jestli budu vědět, jak na to. Můžu se v té věci ještě objednat? Já to ale myslela dobře, záleží mi přece na štěstí svých dětí. No

a je to tu znovu, říkám to stejně, co maminka a čím jsem si taky po letech sama vysvětlovala maminkino chování. Chudáci děcka, jestli jim to vadí tak, jak to vadilo mně... Když dovolíte, objednáme se ještě kvůli té švagrové, ale až pak, až vyřeším tohle.“

Zrcadlo vlastního nitra

„A proč si myslíte, že záležitost se švagrovou je separátní?“ ptám se. „Nepřipomíná vám její chování někoho?“ Než jsem stačila vyslovit otázku, klientka se začala smát a říká: „Jo, já už vím, co chcete říct, vždyť je to přesně to samé, ano, ona se chová tak jako moje maminka a přesně tak jako i já sama. A víte co? Já k ní najednou necítím ten vztek. Přijde mi to zábavné. Tedy vzhledem k okolnostem spíš tragikomické. Tak to jsem vlastně našťvaná sama na sebe a ani jsem o tom nevěděla,“ uzavírá své poznání.

I sebemoudřejší člověk se v sobě často ztrácí a „pro stromy nevidí les.“ Je dobré konzultovat svoje duševní stavy s někým nestranným, kdo snáz vidí věci z nadhledu. Co je užitečné si uvědomit? Lidi, kteří nás něčím iritují, nám prokazují velkou službu – často nám totiž nastavují zrcadlo vlastního nitra. Je pouze na nás, umíme-li se povznést a ptát se sami sebe, co se děje.

Jiný klient si například stěžoval, že ho syn pravidelně vytočí, když přehází DVD s filmy nebo zamíchá prázdná DVD mezi vypálená. Jinak s ním nejsou problémy, skvěle studuje, pracuje jako dobrovolník s postiženými dětmi, ale tu nepořádnost mu otec nemůže odpustit a často se kvůli tomu na něj zlobí. Nakonec dojdeme k tomu, že úplně přesně se tento otec v dětském věku choval v tátoově dílně – všechno přeházel, žádné nářadí nevrátil na místo. A vlastně má v té zděděné dílně nepořádek dodnes. Když něco hledá, má na sebe vztek, ale nedokáže se přimět, aby po každé práci po sobě uklidil...

Není náš vztek na někoho jiného vlastně vztekem na nás samotné? Jinými slovy: co nám na druhých nejvíc vadí, jsme často my sami.

„Zděděný“ styl výchovy: převzít, nebo totálně odmítnout?

V procesu učení obvykle přebíráme od svých rodičů anebo jinak významných lidí určité vzorce chování. Mnohé z nich si osvojíme, aniž bychom si to plně uvědomovali. Některé z převzatých vzorců mohou být pro nás užitečné a leccos nám usnadnit. Jiné jako by nefungovaly, spíše komunikaci ztěžují či jsou spojeny s nedorozuměními až konflikty.

Někdy si to uvědomíme sami nebo nás někdo upozorní, a pokud je to pro nás důležité, snažíme se přijít věci na kloub – co a proč vlastně nefunguje. Často se snažíme vypátrat v minulosti souvislosti s tím, proč se chováme tak či onak, což může být velmi poučné i zajímavé. Domnívám se však, že mnohem důležitější než minulost je to, co s tím uděláme dnes a co do budoucna. A taky co denně děláme pro to, abychom žili dobře, dle svých vlastních vědomých preferencí, priorit, dle své vlastní životní moudrosti. Zda umíme udělat změnu v myšlení či chování, je-li potřeba.

Často se však stává, že zůstáváme vnitřně slepí a hlouší vůči tomu, zda jsme skutečně sami sebou, nebo zda naše chování a reakce jsou naučené a „automatické“. Týká se to lidí, kteří pocházejí z „normálních“ rodin, i těch, kteří prožili extrémní v rodinném prostředí. Nemusí být pokaždé špatně, že jednáme pod vlivem naučených vzorců, pokud v životě fungují a jsme spokojeni, proč ne? Možná ani netušíme, že jsme nějaké vzorce přebrali. Setkávám se však s tím, že někteří klienti o vzorcích z primární rodiny vědí, jsou na ně obzvláště citliví a cíleně se jim snaží vyhýbat. Zejména ti, kteří si prožili extrémně špatné zacházení ze strany rodičů. V rámci svého chování vůči vlastním dětem pak přesně vědí, co ve výchově dělat nechtějí a proč. A snaží se o přesný opak, což někdy možná taky působí extrémním dojmem. Kdo však má právo to soudit.

Možná se zde nabízí otázka, zda tato opačná reakce v souvislosti s vlastní negativní zkušeností není taky „automatická“ ve smyslu: „nevím, jak to sám za sebe chci dělat, hlavně ať to není stejné, jako to, co jsem prožil – tak pokud udělám přesný opak, bude to jistě správně.“ Jindy jde opravdu o „neautomatické“, svobodné a vědomé chování, které vychází z jedinečnosti člověka, k historii kterého patří i ona extrémně špatná zkušenost. Může se žet i stát, že člověk s nešťastným dětstvím v dospělosti pokračuje ve stejném chování i ke svým potomkům, neboť co sám nedostal, neumí předat jako rodič dál, tak předává pouze to, co zná.

Každopádně se domnívám, že každý člověk má v sobě ukrytý velký potenciál a ohromnou sílu překročit svůj stín. Pokud chce.

Katarína Bradáč, *Psychologie dnes* č. 7/11

O DVOU PREZIDENTECH

Jsem proti tomu, aby se letiště Ruzyně jakkoliv přejmenovávalo. Je to jen citové gesto, věcně plané, a bude to jedinečně stát hromadu peněz. Kde je stanice Staroměstská, ví každý: na Palachovu by se musel ptát.

A vidíme to ve světě: po čase se už ani neví, kdo byl ten, co po něm pojmenovali nějaký kanál. Strossmayer – to musíte do slovníku. Ulice se nemají přejmenovávat. My pořád říkáme Belkredka, i když se teď jmenuje po Miladě Horákové. „Koupila jsem to na Horáčce...“ Než se to jméno takto ujme, nebude se vědět, kdo to byl.

Místa mají zkrátka mít své historické jméno. Hrádeček ať je pořád Hrádeček, bez ohledu na to, kdo tam bydlel. Něco jiného je pojmenovávat nové ulice: Halasova 13, Raisova 5... Politické pojmenování se může vyvinout v posměšek: Kulaťák Řijnové revoluce... Václav

Havel prý otevřel zahrady pod hradem, předtím zavřené. Nevím, co tam je. Nedá se mu dát dosud bezejmenná zahrada a postavit tam ještě něco na jeho památku? Nebo jak se jmenuje to divadlo v Horních Počernicích, kde se poprvé a ilegálně hrála Žebrácká opera a já tam také byl? My máme postaráno: na zahradě nám na podzim rostou havelky.

O tom se mluvilo i především v PEN klubu. Někdo pravil, že by se pojmenování toho letiště mohlo dotknout i všech ostatních Václavů, a Vladimír Karfík měl nápad: letiště Svatého Václava. A někdo jiný, asi já, pravil, že ani kompromisní pojmenování „Havlova Ruzyně“ by nebylo dobré: která, ta nahoře, či ta dole? Obě ho pamatují.

Nemůžu pominout příležitost vzpomenout tu jiného prezidenta, když ho příležitostně vzpomíná vánoční číslo Katolického týdeníku. O protektorátním prezidentovi Emilu Háchovi tu píše Vít Machálek, religionista a historik. Emil Hácha (1872-1945), zvolený prezidentem v roce 1938 dva měsíce po Mnichovu, měl strašný život. My jsme se o něm učili, když nastoupil. Jeho postavení bylo čím dál horší; jak se zachovat pod silicím násilím? Kdyby odstoupil: kdo a jaký by přišel po něm? Byl katolík, tedy se ve

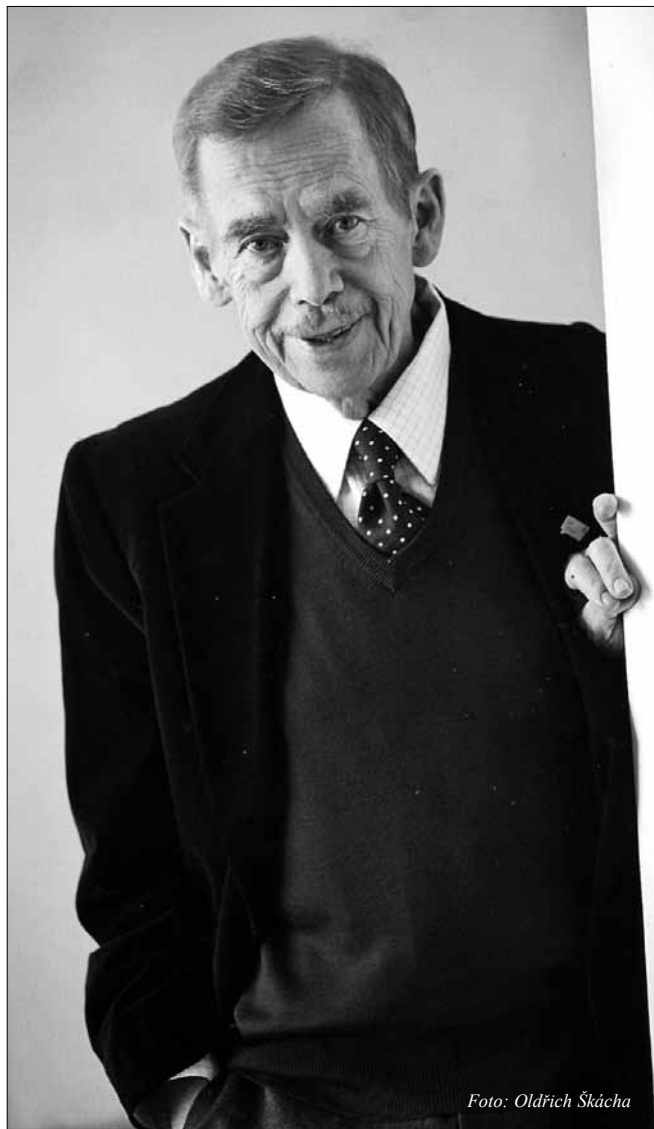

Foto: Oldřich Škacha

veřejných projevech utíkal k argumentům víry: ctěte náboženské zákony a tradice, pomáhejte potřebným, jichž bylo čím dál víc! Na Štědrý večer 1939 citoval modlitbu V. B. Třebízkého: „Neopouštěj, Hospodine, národ ten, chraň jej, střež a opatruj...“ Ještě o rok později se vyhnul frázím, jaké po něm žádali Němci, a prezident Beneš označil jeho projev za „dosti statečný“. Po heydrichiádě se tělesně i duševně zhroutil, o Vánocích toho roku 1942 promluvil naposled. Autor článku cituje: „Chovejme se jako vzorná rodina, která se právě v době společných starostí musí osvědčit...“ Potom, potom už ho ani neukazovali a já si pamatuju, že projev měl vždycky Emanuel Moravec nebo doktor Teuner... Emil Hácha byl původně prezidentem Nejvyššího správního soudu: teď se čím dál víc cítil jako sám před soudem. A bylo to tak: skončil jako vězeň. A prezident Beneš se ho nijak nezastal, to mi už tehdy vadilo. Myslím dnes přímo, že Emil Hácha je národní mučedník. Je jistě těžké nést slávu, ale je strašné nést bez viny ponížení, když lidé, za něž to nesl, si to ani neuvědomí. Ale že toto píšu na Silvestra, jdu si teď s paní Vaculíkovou nalít štamprli Otíkovy domoviny 2010 z Koldína: na vaše zdraví!

Ludvík Vaculík, LN 3.1.2011

KDYŽ RODIČE PROHRÁVAJÍ

Rodiče při výchově často stojí před problémem, zda být přísní, anebo shovívaví, zda dětem ustupovat, či neustupovat, vyžadovat kázeň nebo dopřávat svobodu. Vztahy k dětem se obvykle stávají jakýmsi zápasem o moc, ve kterém se obě strany snaží zvítězit. Avšak podle úspěšného vychovatele Dona Boska je autoritářské myšlení typu „budeš poslouchat, nebo...“ dobré nahradit vzájemnou úctou a spoluprací.

Situace, do kterých se jako rodiče dostáváme dnes a denně, vypadají na první pohled nevinně, ale už v raném dětství se rozhoduje o tom, jestli se náš domov stane bojištěm.

Kdo tady poroučí?

Třiletá Anička se jako vždycky houpe na židli a shodí salát na stůl. „Uklid' to, Aničko,“ říká maminka.

Holčička se zašklebí a rozhodně odpoví: „NE!“ Ani se nehne.

„Ale, no tak, holčičko, honem uklid' to!“ opakuje maminka, už trochu nazlobená.

Anička se na ni podívá s hrdostí svých tří let a řekne: „NE.“

Co může maminka dělat?

V tomto případě jasně prohrála bitvu o moc. Jestli dcerku přinutí, třeba pořádným pohlavkem, bude se cítit hluboce pokořená, protože sama dobře ví, že bit třiletou holčičku je k ničemu. Navíc se bude muset vypořádat s manželovým: „Ty jí biješ? No to je mi pěkná výchova!“

Jestliže to nechá být a před triumfálním a hrdým pohledem své dcery sama očistí ubrus, znamená to, že holčička zvítězila na celé čáře. A manžel si samozřejmě přisadí: „Ještě jí nejsou ani čtyři roky, a už tady poroučí ona?“

Aniččina maminka se pustila do nebezpečného zápasu, který je založen na principu „uvídneme, kdo tady poroučí“. Jeho výsledkem bude pouze stálé zraňování a pokořování. Rodiče, kteří s dětmi vstoupí do konfliktu, jsou nuceni používat jeden trest za druhým. Děti pak své vztahy k nim chápou rovněž jako boj, ve kterém chtějí zvítězit. Když rodiče vnucují svá rozhodnutí autoritativně, děti je snázejí špatně, bouří se, rebelují, trucují, uzavírají se a vyhýbají se jim. Výsledkem jsou jen stále zlobivější děti, které v podstatě smýšlejí takto: „Máš-li právo zraňovat ty mě, pak i já mám právo zraňovat tebe!“

Musíme si uvědomit, že vnucovat dětem svou vůli je k ničemu. Když rodiče křičí, nadávají a fackují, zřikají se tím pozice zralých vůdců a snižují se na úroveň vzteklého,

rozzuřeného dítěte. Pak jde jen o to, kdo dovede křičet silněji a déle. To je výsledek trestů. Děti jsou bohužel mnohem tvrdohlavější a odolnější než dospělí. Rodiče se postupně dostanou do stavu, kdy už nejsou schopni situaci dále snášet, svěsí hlavu a zoufale volají: „Nevím, co mám dělat!“

Spolupráce vede k harmonii

Právě v takových situacích, které jsou si zdánlivě tolik podobné, je možné se inspirovat osvědčenou zkušeností známého vychovatele. Don Bosco (1815-1888), ve svém pojednání O trestech v salesiánských domech píše: „Víte, v jak těžké době žijeme a jak snadno může i malá neopatrnost způsobit velké následky... Systém, který běžně používáme, se nazývá preventivní. S jeho pomocí s žáky jednáme tak, že se bez jakéhokoli vnějšího násilí podřídí naší vůli. Chci vám tím říci, že nikdy nesmíme používat donucovacích prostředků, ale pouze přesvědčování a lásky.“

Myšlenka Dona Boska je prostá: tresty a autoritářské myšlení typu „budeš poslouchat, nebo...“ je potřeba nahradit vzájemnou úctou a spoluprací. Děti potřebují vedení, ale ne kaprály a důstojníky. Dobrý vedoucí svoje

Foto: František Sládek

svěření inspiruje a stimuluje k tomu nevhodnějšímu řešení situace. Podobně to mohou dělat i rodiče. Děti naše vedení přijmou, budou-li vědět, že je respektujeme jako rovnocenné lidské bytosti. Když je dítě bito, je hluboce uraženo ve své důstojnosti, a stejně tak ztrácí na důstojnosti matka.. Jeden ze základních principů Preventivního systému zní: Kdykoli se rodiče dostanou s dětmi do konfliktu, ať odpoštějí.“

Aniččina maminka by získala mnohem víc, kdyby se z konfliktu stáhla a raději simulovala spolupráci a rodičí se odpovědnost holčičky. Mohla třeba říci: „No vidíš, co se stalo. Tak co s tím teď uděláme?“ Žádný boj o moc by nenastal. Holčička s největší pravděpodobností uzná, že musí ubrus utřít. Dům se tak nestane bojištěm, ale příjemným místem, kde bude vládnout spolupráce a harmonie.

Podle Bruna Ferrera: Šťastní rodiče

Dějiny

Čekání na vlak

Okolo se belhá stařena

v rozvázaných botách

a holky se jí smějí

Zatím zasedá první nicejský koncil

zatím venetí umírají v hipodromu

zatím si Tomáš Slova a Štěpán Razin

podávají ruce

zatím Kunhuta střídá milence

zatím Marie Terezie rodí třinácté dítě

zatím Thomas Jefferson píše a píše

a Winston Churchill znovu myslí

o nějakých padesát let dopředu

v Římě se probouzejí prodavači deštníků

a v Augspurku vstupují do 90. let

20. století které ne a ne skončit

Jen ve Všetatech

se vlaky míjejí asi o dva metry

a holky se tomu smějí

Michal Bauer

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

sobota 14.1. 18 h. Mistrovice

neděle 15.1. 2. v mezidobí

7.15 h. Letohrad 1 Sam 3,3-b-10.19

8.45 h. Lukavice Ž 40

10.15 h. Orlice 1 Kor 6,13c-20
J 1,35-42

sobota 21.1. 18 h. Lukavice

neděle 22.1. 3. v mezidobí

7.15 h. Letohrad Jon 3,1-5.10

8.45 h. Mistrovice Ž 25

10.15 h. Orlice 1 Kor 7,29-31
Mk 1,14-20

sobota 28.2. 18 h. Mistrovice

neděle 29.1. 4. v mezidobí

7.15 h. Letohrad Dt 18,15-20

8.45 h. Lukavice Ž 95

10.15 h. Orlice 1 Kor 7,32-35
Mk 1,21b-28

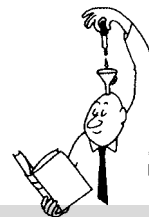
sobota 4.2. 18 h. Lukavice

neděle 5.2. 5. v mezidobí

7.15 h. Letohrad Job 7,1-4.6-7

8.45 h. Mistrovice Ž 147

10.15 h. Orlice 1 Kor 9,16-23
Mk 1,29-39

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad • Redakce: Iva Marková, Miloslava Šejvlová, Václav Vacek, jazyková úprava Jana Kalousková, e-mail: ivamarkova@tiscali.cz • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz
Registřikové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741